

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

20 Πρόεδρων Τμημάτων Τεχνών και Κοσμητόρων των ελληνικών ΑΕΙ για την αναγγελία ίδρυσης Ανώτατης Σχολής Παραστατικών Τεχνών

1η Δεκεμβρίου 2024

Το Υπουργικό Συμβούλιο της 31^{ης} Οκτωβρίου ανακοίνωσε την ίδρυση Ανώτατης Σχολής Παραστατικών Τεχνών, περίπου έναν χρόνο μετά την έναρξη της προετοιμασίας του εγχειρήματος από τα Υπουργεία Παιδείας και Πολιτισμού. Με αυτή την ανακοίνωση, και ενώ επίκειται η κατάθεση του νομοσχεδίου, είκοσι Πρόεδροι Τμημάτων Τεχνών και Κοσμητόρες των ελληνικών δημόσιων ΑΕΙ κοινοποιούμε τις θέσεις μας σχετικά με τη δημιουργία της νέας Σχολής, ως οι κατ' εξοχήν ειδικοί για τη διδασκαλία, την έρευνα και την πρακτική των Τεχνών στο πανεπιστήμιο. Καταφεύγουμε στον Τύπο επειδή το ΥΠΑΙΘ μας απέκλεισε ουσιαστικά από τις διαβουλεύσεις για την ίδρυση της νέας Σχολής, αν και είχαμε ζητήσει επανειλημμένα και εγγράφως από το Υπουργείο να μας σταλούν τα πορίσματα στα οποία βασίστηκε το έργο της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής (βλ. και Δελτίο Τύπου 8/7/24).

Αποτιμούμε θετικά την απόφαση για την ίδρυση της νέας Σχολής, εφόσον αυτή θα καλύπτει, πρώτον, το επιτακτικό και **δίκαιο κοινωνικό αίτημα για τη διαβάθμιση των καλλιτεχνικών σπουδών ανωτέρου επιπέδου** και, δεύτερον, τη σημαντική **εκπαιδευτική ανάγκη για την ίδρυση Πανεπιστημιακού Τμήματος Χορού**. Εκφράζουμε ωστόσο έντονα την ανησυχία μας ως προς την επιστημονική αρτιότητα του σχεδιαζόμενου Ιδρύματος.

Παρά τις θριαμβολογίες της κυβέρνησης και του Τύπου για την καινοτομία ίδρυσης της Ανώτατης Σχολής Παραστατικών Τεχνών (Θέατρο, Μουσική και Χορός) δεν είναι η πρώτη φορά που η διδασκαλία τους εντάσσεται στο πανεπιστήμιο. **Υπάρχει μια πολύπλευρη και ισχυρότατη παράδοση διδασκαλίας των Τεχνών στο πανεπιστήμιο**, η οποία εκτείνεται από το 1837 (ίδρυση ΑΣΚΤ) έως σήμερα και έχει ενισχυθεί πιο πρόσφατα με την προσθήκη νέων καλλιτεχνικών αντικειμένων όπως οι Οπτικοακουστικές Τέχνες. Ειδικότερα ως προς τις Παραστατικές Τέχνες, διδάσκονται, εδώ και σχεδόν 40 χρόνια η Μουσική και το Θέατρο σε 5 και 4 αντίστοιχα Τμήματα πανελλαδικά, καλλιεργώντας τη διασύνδεση της καλλιτεχνικής πράξης με την επιστημονική έρευνα.

Σημαντικό **υπόβαθρο για τη δημιουργία της νέας Σχολής λοιπόν είναι η πολυετής θεραπεία των Παραστατικών Τεχνών στο πανεπιστήμιο**. Η αξιοποίηση αυτής της παράδοσης, η οποία μπορεί να ωφελήσει πολύπλευρα τη νέα Σχολή, επιβάλλεται να αποτελεί ένα από τα κύρια σημεία του νέου νομοσχεδίου. Σε ένα πιο βασικό επίπεδο όμως, **το νομοσχέδιο θα πρέπει να αποσαφηνίζει πώς η Νέα Σχολή διακρίνεται από τα υφιστάμενα Τμήματα Παραστατικών Τεχνών**.

Αναγνωρίζουμε βέβαια ότι ως προς τον Χορό έχουν ωριμάσει οι συνθήκες για τη δημιουργία αυτόνομου πανεπιστημιακού τμήματος και από αυτή την άποψη η νέα Σχολή ελπίζουμε ότι θα καλύψει ένα σημαντικό κενό. Ως προς το Θέατρο και τη Μουσική όμως, το νέο νομοσχέδιο θα πρέπει να καθιστά σαφές, όπως απαιτεί η ΕΘΑΑΕ από όλα τα νέα τμήματα, πώς η Νέα Σχολή θα συμπληρώσει τον ακαδημαϊκό χάρτη, προκειμένου να δημιουργηθούν δυνατότητες συνεργασίας με τα υφιστάμενα τμήματα Τεχνών, αλλά κυρίως, προκειμένου **να αποφευχθούν επικαλύψεις και σπατάλη πόρων**. Ενώ η κυβερνητική εκπαιδευτική πολιτική έχει ως στόχο τη μείωση των πανεπιστημιακών Τμημάτων, η ίδρυση του 26^{ου} πανεπιστημίου θα έχει ως αποτέλεσμα στη Θεσσαλονίκη, για παράδειγμα, να υπάρχουν τρία Τμήματα θεωρητικής και πρακτικής διδασκαλίας της Μουσικής και δύο Τμήματα Θεάτρου από τα οποία θα αποφοιτούν ηθοποιοί, ενώ πανελλαδικά θα υπάρχουν πολλά Τμήματα Θεάτρου, Θεατρικών και Μουσικών Σπουδών.

Επικαλύψεις καλλιτεχνικών αντικειμένων όμως φαίνεται να υπάρχουν όχι μόνο σε διατμηματικό επίπεδο αλλά και εντός της νέας Σχολής. Ως προς τη διοικητική διάρθρωσή του, το ίδρυμα αυτό προβλέπεται να έχει «πέντε τμήματα, που προέρχονται από την ενσωμάτωση των υφιστάμενων σχολών» (Εθνικό Θέατρο, Εθνική Λυρική Σκηνή, Κρατική Σχολή Ορχηστρικής Τέχνης, Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος και Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης). Τα πανεπιστημιακά τμήματα συνιστούν αυτόνομες διοικητικές μονάδες που θεραπεύουν διακριτά μεταξύ τους αντικείμενα. **Η πρόβλεψη για πέντε τμήματα τα οποία έχουν μεταξύ τους επικαλυπτόμενα αντικείμενα αντίκειται στην ακαδημαϊκή δεοντολογία.** Εάν προβλέπονται συγχωνεύσεις των υφιστάμενων σχολών, πώς παραμένουν τα τμήματα πέντε; Επιπλέον, δεν είναι σαφές πώς η νέα Σχολή θα δημιουργήσει συνεκτική ακαδημαϊκή κοινότητα διδασκόντων και φοιτητών με Τμήματα σε μεγάλη γεωγραφική απόσταση μεταξύ τους. Για παράδειγμα, σε ερευνητικό και διδακτικό επίπεδο, οι δυνατότητες για διαθεματική συνεργασία ανάμεσα στο Θέατρο, τη Μουσική και τον Χορό συρρικνώνονται. Σε συνάρτηση με το ζήτημα των επικαλύψεων καλλιτεχνικών αντικειμένων, **ζητάμε να δημοσιοποιηθεί η μελέτη σκοπιμότητας για την ίδρυση της νέας Σχολής,** η οποία ανατέθηκε όψιμα, τον Αύγουστο του 2024, σε ιδιωτική εταιρεία έναντι αμοιβής.

Εάν η νέα Σχολή προβλέπεται να εστιάζει στην πρακτική των Παραστατικών Τεχνών ως Ακαδημία, συμπληρώνει ίσως τα υφιστάμενα τμήματα, στα οποία η έρευνα αποτελεί κατ'εξοχήν ταυτοτικό στοιχείο, σε συνάρτηση με την καλλιτεχνική πράξη. Κατά τις κυβερνητικές εξαγγελίες, ωστόσο, **το νέο ίδρυμα θα έχει και ερευνητικούς στόχους,** καθώς προβλέπεται να χορηγεί μεταπτυχιακά και διδακτορικά διπλώματα. Συνεπώς θα έχει διττή καλλιτεχνική και ερευνητική ταυτότητα. Ωστόσο δεν αποσαφηνίζεται ο χαρακτήρας της ερευνητικής ταυτότητας του νέου ιδρύματος. Η έρευνα που θα θεραπεύεται θα είναι αμιγώς θεωρητική και επιστημονική ή θα βασίζεται στην καλλιτεχνική πρακτική (practice based/art based);

Το ερώτημα ως προς την ακαδημαϊκή ταυτότητα της νέας Σχολής αφορά άμεσα και στη στελέχωσή της. Στις ανακοινώσεις του Υπουργικού Συμβουλίου διαβάζουμε ότι θα αξιοποιηθεί διδακτικό προσωπικό των κρατικών καλλιτεχνικών Σχολών, καθώς και διακεκριμένοι καλλιτέχνες. Δεν υπάρχει αναφορά σε διδάσκοντες με διδακτορικό (επιστημονικού χαρακτήρα ή art based). **Ποιοι προβλέπεται να κατευθύνουν την έρευνα και μάλιστα στο υψηλότερο επίπεδο του διδακτορικού;**

Η στελέχωση της νέας Σχολής **ζητούμε να οργανωθεί με βάση το τι ισχύει στο ελληνικό Πανεπιστήμιο για τα τμήματα τεχνών επί του παρόντος**. Ελάχιστη προϋπόθεση για την πρόσληψη μελών ΔΕΠ χωρίς εξαίρεση στα πανεπιστημιακά τμήματα αποτελεί η κατοχή πτυχίου Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος. Το ίδιο πρέπει να ισχύει και για την Νέα Σχολή. Ως προς τη στελέχωση θέσεων καλλιτεχνικού αντικειμένου, η ΑΣΚΤ καθώς και αρκετά άλλα τμήματα τεχνών (π.χ. Τμήμα Θεάτρου ΑΠΘ, Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας και Τμήμα Μουσικών Σπουδών Ιονίου πανεπιστημίου) κάνουν χρήση του Άρθρου 143 του νόμου 4957/2022, που παρέχει τη δυνατότητα πρόσληψης καλλιτεχνών εγνωσμένου κύρους ως μέλη ΔΕΠ, χωρίς διδακτορικό. Άλλα τμήματα με καλλιτεχνική (και ερευνητική) ταυτότητα όμως, απαιτούν την κατοχή διδακτορικού διπλώματος για την πρόσληψη σε θέσεις ΔΕΠ καλλιτεχνικών αντικειμένων. Ενδεικτικά αναφέρουμε τα Τμήματα Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ και του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και το Τμήμα Παραστατικών και Ψηφιακών Τεχνών του ΠΑΠΕΛ. Κατά τις κυβερνητικές εξαγγελίες, φαίνεται ότι για την πρόσληψη διδασκόντων στη νέα Σχολή, θα γίνεται χρήση του Άρθρου 143, του πρόσφατου νόμου για τα ΑΕΙ, προκειμένου να προσλαμβάνονται διακεκριμένοι καλλιτέχνες χωρίς διδακτορικό δίπλωμα. Η νέα Σχολή θα στελεχωθεί αποκλειστικά με αυτό τον τρόπο ή για κάποιες θέσεις θα απαιτείται η κατοχή διδακτορικού διπλώματος; Η καλύτερη μάλλον επιλογή θα ήταν **το νέο ίδρυμα να στελεχωθεί τόσο από καλλιτέχνες υψηλού κύρους, χωρίς διδακτορικό, όσο και από καλλιτέχνες-ερευνητές κατόχους διδακτορικού**, απηχώντας μια εδραιωμένη πλέον προσέγγιση για την στελέχωση καλλιτεχνικών τμημάτων διεθνώς αλλά και στην Ελλάδα.

Ως προς την **εισαγωγή των υποψηφίων στη νέα Σχολή**, το ΥΠΑΙΘ προβλέπει να γίνεται με ειδικές εξετάσεις κατά το πρότυπο της ΑΣΚΤ. Αναμένοντας διευκρινίσεις, κατ' αρχήν αντιμετωπίζουμε αυτή τη ρύθμιση θετικά, καθώς υπόσχεται να εξασφαλίσει φοιτητές υψηλών καλλιτεχνικών ικανοτήτων. Τίθεται ωστόσο το ερώτημα πώς οι υποψήφιοι/οι θα προετοιμάζονται για τις ειδικές εξετάσεις στο δημόσιο και δωρεάν σχολείο, δεδομένου ότι η καλλιτεχνική παιδεία, εκτός της Μουσικής, είναι πολύ υποβαθμισμένη και προσφέρεται επί του παρόντος μόνο στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και στα καλλιτεχνικά γυμνάσια. Αυτό έχει αντίκτυπο και στη δυνατότητα παροχής ποιοτικής παιδείας στις τέχνες στο Πανεπιστήμιο. Συνεπώς, όπως έχουμε επισημάνει με Υπόμνημά μας προς το ΥΠΑΙΘ (13/5/2024), **το ζήτημα της αναβάθμισης της παιδείας των Τεχνών στο πανεπιστήμιο αφορά άμεσα και στην αναδιάρθρωση της προσφερόμενης παιδείας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση**.

Συνοψίζοντας, η νέα Σχολή δύναται να αποφέρει τα σημαντικά οφέλη της ίδρυσης τμήματος Χορού πανεπιστημιακού επιπέδου καθώς και της διαβάθμισης των πτυχίων των ανώτερων καλλιτεχνικών σχολών. Επιπλέον, με την προϋπόθεση ότι θα αποφευχθούν επικαλύψεις καλλιτεχνικών αντικειμένων, η καλλιέργεια διαθεματικών αναζητήσεων ανάμεσα στο Θέατρο, τη Μουσική και το Χορό, καθώς και η συνεργασία με τα υφιστάμενα τμήματα τεχνών μπορούν επίσης να συμβάλουν ουσιαστικά στην ανάπτυξη των τεχνών στην Ελλάδα. **Ωστόσο η επιστημονική συγκρότηση της νέας Σχολής παρουσιάζει σοβαρά προβλήματα ως προς την ακαδημαϊκή ταυτότητά της, τη στελέχωσή της, τη χωροταξία των τμημάτων της και τον τρόπο εισαγωγής των φοιτητών.** Επιπλέον υπάρχουν πολλά άλλα ζητήματα ως προς την ίδρυση της νέας Σχολής για τα οποία δεν υπάρχει καμία αναφορά στις έως τώρα κυβερνητικές εξαγγελίες όπως: Οι ειδικότητες ως προς τις Παραστατικές Τέχνες στις οποίες θα παρέχεται εκπαίδευση, ο αριθμός των εισακτέων και τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων του νέου ιδρύματος. Τα ζητήματα αυτά θα πρέπει να αντιμετωπιστούν συνολικά πριν κατατεθεί το νομοσχέδιο προς διαβούλευση. Οι είκοσι Πρόεδροι και Κοσμήτορες είμαστε πρόθυμοι/ες να συμβάλουμε σε αυτό το εγχείρημα. Καλούμε το ΥΠΑΙΘ να αξιοποιήσει την παράδοση στη διδασκαλία των Παραστατικών Τεχνών που υπάρχει ήδη στο Πανεπιστήμιο, προκειμένου η Νέα Σχολή να ξεκινήσει τη λειτουργία της με στέρεες βάσεις, όραμα και γόνιμες προοπτικές.

Οι Πρόεδροι των Τμημάτων Τεχνών και Κοσμήτορες

1. Γεώργιος Καζάζης, Καθηγητής, Τμήμα Εικαστικών Τεχνών, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών (Αθήνα, 1837)
2. Ιωάννης Μεσσήνης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Κοσμήτορας, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών (Αθήνα, 1837)
3. Μαρία Αλεξάνδρου, Καθηγήτρια, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, ΑΠΘ (Θεσσαλονίκη, 1984, έναρξη λειτουργίας, 1985)
4. Αναστασία Γεωργάκη, Καθηγήτρια, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, ΕΚΠΑ (Αθήνα, 1991)
5. Ιωάννα Παπαγεωργίου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πατρών (Πάτρα, 1989, έναρξη λειτουργίας 1992)
6. Γεώργιος Ξυδόπουλος Καθηγητής, Κοσμήτορας της Σχολής Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Πατρών
7. Αναστασία Σιώψη, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Ιόνιο Πανεπιστήμιο (Κέρκυρα, 1992)
8. Άννα Σταυρακοπούλου, Καθηγήτρια, Τμήμα Θεάτρου, ΑΠΘ (Θεσσαλονίκη, 1992)
9. Ευάγγελος Γκόκας, Πρόεδρος, Τμήμα Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (Ιωάννινα, 2000)
10. Αθανάσιος Μπλέσιος, Καθηγητής, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου (2003)

11. Ιωάννης Λεοντάρης, Καθηγητής, Κοσμήτορας, Σχολή Καλών Τεχνών, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου (2003)
12. Απόστολος Καρακάσης, Καθηγητής, Τμήμα Κινηματογράφου, ΑΠΘ (Θεσσαλονίκη, 2004)
13. Ανδρέας Γιαννακουλόπουλος, Καθηγητής, Κοσμήτορας, Σχολή Μουσικής και Οπτικοακουστικών Τεχνών, Ιόνιο Πανεπιστήμιο.
14. Μιχαήλ Παναγόπουλος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο (2004)
15. Κωνσταντίνος Τηλιγάδης, Καθηγητής, Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο (2004)
16. Ιωάννης Καστρίτσης, Κοσμήτορας, Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (Φλώρινα, 2006)
17. Απόστολος Παπαποστόλου, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Γραφιστικής και Οπτικής Επικοινωνίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής (Αιγάλεω, 2018, πρώην παλαιότερων ΤΕΙ)
18. Κυριάκος Καλαϊτζίδης, Κοσμήτορας και Πρόεδρος, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (Αρτα, 2018)
19. Ιωάννης Σκοπετέας, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Ψηφιακών Τεχνών και Κινηματογράφου, ΕΚΠΑ (Ψαχνά Εύβοιας, 2019)
20. Μαρίνα Κοτζαμάνη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Παραστατικών και Ψηφιακών Τεχνών, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου (Ναύπλιο, 2019)